

TicketBAI, txosnetan ere bai?

Berriako Berriketan podcastean, Iker Tubia aritu da, Gasteizko Jai Batzordeko kide batekin, TicketBAI sistemak txosnetan ezartzeak dituen ondorioez; geuk ere, horixe izango dugu hizpide.

Sekuentzia honetan, hau egin dezakezu:

- Lexiko berria ikasi.
- Podcasta entzun eta ulertu.
- Alegiazko baldintza (hipotetikoa) erabiltzen ikasi: *izanen lituzke, beharko lukete...*
- Txosnei buruz hitz egin.
- Gaiari buruzko idazlan bat egin: iritzi-artikulu laburra edo gutun irekia.

Berria

Entzun aurretik

1. Zer dakizu?

Hau etxean egin dezakezu. Zer dakizu TicketBAI delako sistemari buruz? Bilatu informazioa Interneten, aurrerago ikaskideekin partekatzeko.

Ondoren, lotu esanahi bera duten hitzak, adibidean bezala (hitzok lagungarri izango zaizkizu ondoren entzungo duzun irratsaioa ulertzeko).

1. Zalaparta
2. Iruzur
3. Irabazi
4. Asmorik gabe
5. Sarbide
6. Ondorio
7. Alderatu
8. Eredu
9. Abiatu
10. Eskuragarri
11. Ezarri
12. Exijitu

- a. engainu, azpikeria
- b. iskanbila, zarata
- c. zerbait lortu: dirua...
- d. konparatu
- e. helbururik gabe
- f. emaitza
- g. jarri, aplikatu
- h. modu/adibide ona
- i. konexio
- j. hasi
- k. irmo, gogor eskatu
- l. lorgarri, eskuran

Erantzunak 7. orrialdean daude. Interneten topatu duzunaren berri hurrengo jarduerarekin hasi aurretik eman dezakezu.

Entzun bitartean

BAKARKA

2. Zer esan dute?

Entzun *Berriketan* podcastean Iker Tubiak Gasteizko Jai Batzordeko Xabier Lasari egindako elkarrizketa, eta esan, Lasaren erantzunen arabera, esaldi hauek egia ala gezurra diren.

TicketEZ

	E Egia	G Gezurra
1. Araban TicketBAI ez da berria, jada erabiltzen da.		
2. Zalaparta udan sortu da, txosnak "espresa" gisa tratatu nahi izan dituztelako.		
3. TicketBAIren berezko helburua iruzur fiskala gutxitzea da.		
4. Txosnetan parte hartzen dutenek diru gutxi irabazten dute.		
5. Berdin dio txosna kirol-talde batek jartzea edo Jai Batzordeak.		
6. Jai Batzordearen txosna beste jai-eredu bat antolatzeko da.		
7. Oso arriskutsua da enpresa pribatuen logika jaietan aplikatzea.		
8. TicketBAIk ez du txosnetan lan egiteko moduan eragingo.		
9. Lehen baino zailagoa izango da Internetik gabe lan egitea.		
10. "Egitea" ez omen da nahikoa, administrazioak nahi duen moduan egin behar baita.		
11. Aholkularitza egon arren, gero eta zailagoa da baldintza guztiak betetzea.		

Erantzun zuzenak 7. orrialdean daude.

Entzun ondoren

ALEGIAZKO BALDINTZA (ORAINALDIA/GEROALDIA)

GRAMATIKA- AZALPENAK

Erreparatu esaldi hauei. Ulertzen dituzu?

- Txosnetan zer ondorio izanen **lituzke** ticketBAI sistema erabiltzen hasteak?
- Kontuan hartu beharko **lukete** ez garela enpresa pribatu bat.

Bada, esaldiotan baldintza hipotetikoa erabiltzen ari gara, hipotesiak egiten ari baikara: **alegiazko egoerak irudikatzen**. Gaurkoan, orain-geroaldiko ondorioari erreparatuko diogu:

BALDINTZA HIPOTETIKOA	BALDINTZA	ONDORIOA
Orainaldia/ Geroaldia	etorri KO BALitz etor TZEN BALitz	joan GO /joan EN nintzate KE * joan_ NINTEKE (ahalera)

Orain-geroaldiko formei dagokienez, **goikoak** (etorriko balitz) **mendebaldeko euskalkiei dagozkie**, eta **behekoak** (etortzen balitz) **ekialdekoei**.

Baldintza egiteko, aditz nagusiak etorkizuneko forma hartzen du (joan**GO**/joan**EN**), eta laguntzaileak **BA-** (**BA**litz).

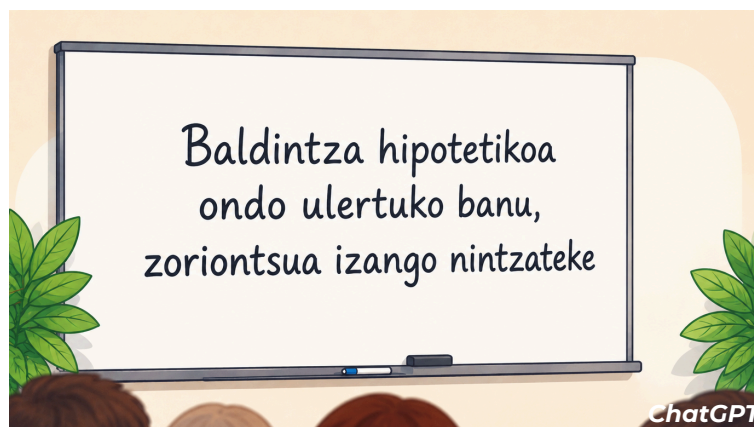
Ondorioa egiteko, aditz nagusiak etorkizuneko forma hartzen du (joan**GO**/joan**EN**), eta laguntzaileak **-KE** (nintzate**KE**).

* Bestalde, **ekialdean**, orain-geroaldiko ondorioa egiteko, **ahaleraz baliatzen dira**: joan_NINTEKE. Adibide gehiago:

- Esan ahalko genu**KE** = esan_ GENEZAKE

Ikus ditzagun alegiazko baldintzen **adibide gehiago**:

- Errazago jarri**KO** BALute, gauza gehiago antolatu**KO** GENUKE
- Gauza gehiago antolatu**KO** BAgenu, jendea poztu**KO** LITZATEKE
- Jendea pozik egon**GO** BALitz, dena errazagoa izan**GO** LITZATEKE

ChatGPT

ALEGIAZKO BALDINTZA (ORAINALDIA/GEROALDIA)

Hemen dituzu taulak (gaurkoan, NOR eta NOR-NORK kasuei erreparatuko diegu). Zalantzarik baduzu, galdetu irakasleari:

GRAMATIKA- AZALPENAK

NOR BALDINTZA	NOR ONDORIOA
B anintz B ahintz B alitz B agina B azina B azinete B alira	Nintzate ke Hintzate ke Litzate ke Ginate ke Zinate ke Zinate kete Lirate ke

NOR-NORK BALDINTZA	NOR-NORK ONDORIOA
B anu (ban itu) B ahu (bah itu) B alu (bal itu) B agenu (bagen itu) B azenu (baze ni tu) B azenute (baze ni tuzte) B alute (bal itu zte)	Nu ke (n itu zke) Hu ke (h itu zke) Lu ke (l itu zke) Ge nu ke (ge ni tuzke) Ze nu ke (ze ni tuzke) Ze nu kete (ze ni tuzkete) Lu kete (l itu zkete)

3. Eta ariketa ondo egingo banu?

Goiko taulen laguntzaz, osatu esaldiak, adibidean bezala:

Adibidea:

Jatorrak (haiek / izan) izango balira, sistema (haiek / aldatu) aldatuko lukete.

TicketBAI (haiek / kendu) _____, dena errazagoa (izan) _____.

Kontzertua (egon) _____, gustura (ni / joan) _____.

Dirua (nik / eduki) _____, sarrerak (nik / erosi) _____.

Agintariek (entzun) _____, (ni / poztu) _____.

Lagunak (etorri) _____, parranda ederra (guk / egin) _____.

Jaiak bihar (izan) _____, txosnetan (nik / afaldu) _____.

4. Txosnei buruz hizketan

TALDEAN

Binaka, egin solasaldia orain arte aipatutako kontuez.

- Zer iruditu zaizkizu irratsaioan esandakoak? Ezagutzen zenuen gaia?
- Nola bizi dituzu zuk zure herriko jaiak? Azaldu zeure esperientzia:
 - Antolakuntzan parte hartu izan duzu?
 - Inoiz egokitu zaizu burokrasia-lanak egin behar izatea (baimenak eskatu...)?
 - Zugan izan al du eraginik TicketBAI sistemak?
 - Zein harreman duzu zuk txosnekin? Ibiltzen zara txosnen eremuan? Barraren zein aldetan egon ohi zara?
- Imajinatzen dituzu jaiak txosnagunerik gabe?
- Beheko irudiak komenta ditzakezu:

Gasteizko txosnak eta karpa (Berria)

Esaldiok erabil ditzakezu:

- Bat nator Jai Batzordeko kideak esandakoarekin
- Ez nago erabat ados Jai Batzordeko kideak esan duenarekin; izan ere...
- Geuri ere gauza bera gertatzen ari zaigu elkartean
- Geu ere burokraziaren ondorioak bizitzen hasiak gara
- Ez da gauza bera irabazi-asmorik ez edukitzea edo enpresaria izatea
- Gauzak euren modura egin behar izate hori gehiegizkoa da
- Ez dut uste horrenbestera izango denik
- Ezin ditut irudikatu jaiak txosnarik gabe
- _____

5. TicketBAI, txosnetan ere bai?

Hau etxean egin dezakezu. Irakurri egoera, eta aukeratu egiteko bat (idatzi 200 hitz inguru). Amaitutakoan, eman irakasleari zuzentzeko.

Egoera:

Irabazi-asmorik gabeko elkarte bateko kidea zara (Jai Batzordea, Gazte Asanblada, talde ekologista, kirol- edo dantza-elkartea...). Urtero, elkarteak jarduerak aurrera eraman ahal izateko dirua ateratzeko asmoz, txosna eta arropa salmenta-postua jarri ohi dituzue herriko jaietan. Azkenaldian, ordea, kontua gero eta zailagoa da, eta ezinean zabiltzate, itota: batetik, TicketBAI sistema; bestetik, burokrazia-maila handia...

A Egitekoa:

Herri-ekimen bateko antolatzaile gisa, **idatzi artikulu laburra eskualdeko aldizkarirako**; zure helburua herritarrek egoeraren larritasunaz jabetzea da. Horretarako, azaldu zein lan egiten duzun herriaren alde, eta eman azkenaldian dituzuen zailtasunen berri. Egoerari irtenbidea emateko proposamenak ere iradoki ditzakezu.

B Egitekoa:

Herri-ekimen bateko antolatzaile gisa, **idatzi gutun ireki bat Diputazioko alderdi politiko guztiei**; zure helburua ordezkari politikoak egoeraren larritasunaz jabetzea da. Horretarako, azaldu zein lan egiten duzun herriaren alde, eta eman azkenaldian dituzuen zailtasunen berri. Galdegin egoera konpon dezatela, eta iradoki irtenbide posibleak.

BAKARKA

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

ERANTZUNAK

1. Zer dakizu?

1- b; 2- a; 3- c; 4- e; 5- i; 6- f; 7- d; 8- h; 9- j; 10- l; 11- g; 12- k

2. Zer esan dute?

1- Egia; 2- Egia; 3- Egia; 4- Gezurra (ez dute dirurik irabazten); 5- Gezurra (badio ez dela gauza bera); 6- Egia; 7- Egia; 8- Gezurra (badio funtzionamendua zailduko duela egunerokotasunean); 9- Gezurra (badio ezinbestekoa izango dela); 10- Egia; 11- Gezurra (badio askotan ez dutela aholkularitzarik)

3. Eta ariketa ondo egingo banu?

Ederra litzateke, ezta? Bada, ikusi erantzunak, ea zer moduz!

TicketBAI kenduko balute, dena errazagoa izango litzateke.

Kontzertua balego, gustura joango nintzateke.

Dirua banu, sarrerak erosiko nituzke.

Agintariek entzungo balute, poztuko nintzateke.

Lagunak etorriko balira, parranda ederra egingo genuke.

Jaiak bihar izango balira, txosnetan afalduko nuke.

HIZTEGI LAGUNGARRIA

Azkenengo zalapartak. Azkenengo tirabirak, gorabeherak, iskanbilak.

Iruzur fiskala. Dagozkion zerga guztiak ez ordaintzea.

Irabazi-asmorik gabe. Jarduera ekonomiko batzuek ez dutenean helburu dirua irabaztea norbanakoentzat.

Interneteko sarbide bat eduki. Internetera konektatuta egon.

TRANSKRIPZIOA

Iker: Txosnen inguruan ari gara, eta Xabier Lasa, Gasteizko Txosna Batzordeko kidea, dugu gurekin. Kaixo, Xabi.

Xabier: Aupa, Iker.

Iker: Txosnen kasuan, zer ondorio izanen lituzke ticketBAI sistema erabiltzen hasteak?

Xabier: Hombre (Tira), esan genezake ja (jada) lehenengoko (lehenengo) ondorioak ere bizitzen hasiak garela. Araban, jadanik ticketBAIa duela gutxienez bi urte aplikatzen hasi zen, nahiz eta agian azkenengo zalapartak eta aurreko urteko udaran abiarazi; eta, bueno, ticketBALaren berezko helburua bada iruzur fiskala gutxitzea, ez? ulertuta, enpresa munduak hazienda ezberdinei (ogasunei) deklaratzeko zein mugimendu ekonomiko egiten dituzten urtean zehar eta abar, ez? Eta, zentzu horretan, txosnen baitan (arloan) arazoa gertatzen da, ulertuta txosnak badirela espazio batzuk non, irabazi-asmorik gabe, lan bolondresarekin (boluntarioaz) egiten den jaiak antolatzeke lan guzti hori (hori guztia), jo-puntu jarri dira, gure ustetan inoiz ez denean egon hor arazoa, ez?

Iker: Beraz, ikusten duzue, nolabait, jaiak antolatzen dituzten irabazi-asmorik gabeko taldeak eta enpresa pribatuak alderatzen ari direla, ezta?

Xabier: Bai, eta hori oso arriskutsua da, ze leku askotan egiten dira festak; ez da berdina (gauza bera) Gasteiz batean (Gasteizen) egiten denean, auzo batean egiten denean, edozein kirol-taldek jartzen duenean bere urteko gastuak-eta kubritzeko (berdintzeko), edo, gure kasuan, Jai Batzorde bezala (gisa), ba, jaiak beste eredu baten baitan (arabera) antolatzeke erabiltzen ditugu, ez? Eta enpresa pribatuak daukan logika beste mota batekoa da, ez? Bai helburuak, bai lan egiteko moduak baita espazioak berak (ere) oso ezberdinak dira, ez?; eta, zentzu horretan, iruditzen zaigu diputazioetatik hori kontuan hartu beharko luketela horrelako planteamenduak egiten dituztenean, batez ere exijitzen dutenean burokratizazio-maila nahiko altua, ez?

Iker: Aipatu didazu "burokratizazioa". TicketBAI sistema ezartzeak zer aldaketa dakartza txosnen antolaketari dagokionez?

Xabier: Ba, askotan, hasita elkarteen beraren (beren) funtzionamendua bere egunerokotasunean zaildua izatea, txosnan bertan lan egiteko modua aldatu behar izatea, exijitzen duelako programa informatikoak eskuragarri izatea; horrek exijitzen du txosna-espazioan Interneterako sarbide bat eduki behar izatea. Osea (Hau da), badauzka elementu tekniko batzuk martxan jarri behar direnak hori posible egin ahal izateko, ez? Badauzka beste elementu batzuk direnak administrazioari erakutsi behar dizkiozunak, eurak (haiek) planteatzen duten moduan egiten dituzula. Ez da egiten dituzula, baizik eta eurak planteatzen duten moduan egin behar izate hori. Eta, gero, badaudela elementu asko, askotan asesoritarik (aholkularitarik) gabe geroz eta zailagoak izango direnak egiteko, ez?